

Този път е бил доста оживенъ, защото съставлявалъ часть отъ пътя, идващъ отъ централна Европа, презъ Влашко и Полша за Цариградъ. Редица пжгешественици и посланици отъ 16 и 17 в. и то предимно поляци, сж описали този път въ доста голъми подробности¹⁾.

Търговията на града Провадия съ вжтрешността на полуострова била много развита. Провадийскитъ търговци сж идвали много често, съ 10-ки на брой, вкупомъ, въ София. Така, въ едно писмо отъ 1621 г., се говори изрично, че въ София сж дошли въ единъ день голъмъ брой дубровчани отъ Провадия²⁾. Голъмата часть отъ тѣхъ сж дошли по търговия въ София, отъ гдето все пакъ се е дирижирала цѣлата експортна търговия на всички дубровчани отъ българскитъ земи. Затова и софийскитъ търговци имали свои съдружници въ Провадия, които се грижили да закупуватъ сурови стоки отъ цѣлата област между Дунава и Черно море. Въ връзка съ така организираната търговия често пжти софийскитъ търговци-дубровчани отивали на провадийския пазаръ, за да уреждатъ търговскитъ си смѣтки³⁾.

Провадийскитъ търговци били въ връзки и съ Цариградъ. Въ този градъ презъ 1601 г. е търгувалъ Бернардо ди Гиорги. Той е доставялъ разни видове манифактурни стоки на дубровчанитъ и евреитъ въ Провадия. Отъ едно арбитражно решение отъ м. августъ 1601 год. се вижда, че той доставилъ 227 аршина дамаски, 10 аршина отъ които били дадени на единъ кадия, а остатъка отъ 217 аршина били депозирани въ нѣкои провадийски търговци-евреи⁴⁾. Споменатиятъ Бернардо ди Гиорги е внасялъ въ значителни количества манифактура въ тритъ оживени тържища: София, Пловдивъ и Провадия. Вмѣсто него 20 години по-късно като виденъ посредникъ на провадийскитъ и софийски търговци се споменава Винченцо Братути⁵⁾. По-голъми били, обаче, търговскитъ връзки на провадийскитъ търговци съ Родосто. Както ще се види по-доле, това пристанище десетки години наредъ е играло много по-значителна роля, отколкото пристанището Варна.

Сравнително най-изчерпателни данни за търговията на Провадия съ София сж запазени въ търговската книга на Бенедето Рести отъ София. Този дубровчанинъ, както и повечето други негови сънародници, поддържалъ най-тѣсни и най-постоянни връзки съ провадийското тържище, понеже последното било богато съ всѣкакъвъ видъ продукти отъ животински произходъ, поради което ценитъ имъ били сравнително

¹⁾ Ср. пжтописитъ на Отвиновски отъ 1557 г. Тарановски — отъ 1569 г. и Мясковски — 1640 г. въ „Стари пжтувания презъ България“ отъ Х. Кесяковъ — Пер. сп. кн. XXI—XXII стр. 339—347 Ср. сжщо пжтописа на Освѣецимъ п. т. кн. XIX—XX стр. 63—69 и др.

²⁾ „Hieri sono arivati molti di nostri da Provato...“ Писмо отъ София — 24. VII. 1621 на Christoforo Basegio. fasc. 60 № 1973.

³⁾ Отъ 1618 и 1621 г. сж запазени въ дубровнишкия архивъ писма отъ които се вижда, че дубровчанитъ отъ софийската колония отивали често въ Провадия. Писмо на Girolamo Grassi отъ София — 25. X. 1618 fasc. 90 № 2221 и писмо на Marino Giuglianich отъ София — 26. XII. 1621 fasc. 51 № 1904.

⁴⁾ „E perche il detto q. Marco... ha havuto in Constantinopoli da s. Bernardo Giorgi braccia 227 di damaschi, de quali ne furono donati 10 braccia al Cadi... et gli altri braccia 217 si trovano al presente in Provadia, in deposito in mano di certi hebrei...“ Div. not. т. 130 ф. 103V^o.

⁵⁾ Смѣтки отъ 13. IX. 1629 на Vincenzo Bratutti, fasc. 36 № 1782.